

Số: 3650/BLĐTBXH-VP

Hà Nội, ngày 19 tháng 8 năm 2024

V/v trả lời kiến nghị của cử tri gửi
trước Kỳ họp thứ 7, Quốc hội khóa XV

Kính gửi: Đoàn đại biểu Quốc hội các tỉnh: Yên Bái, Vĩnh Phúc, Hải Dương, Khánh Hòa, Ninh Thuận, Bình Thuận, Lâm Đồng, Bà Rịa - Vũng Tàu, An Giang, Cà Mau và thành phố Hải Phòng.

Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội nhận được kiến nghị của cử tri các tỉnh: Yên Bái, Vĩnh Phúc, Hải Dương, Khánh Hòa, Ninh Thuận, Bình Thuận, Lâm Đồng, Bà Rịa - Vũng Tàu, An Giang, Cà Mau và thành phố Hải Phòng do Ban Dân nguyện, Ủy ban Thường vụ Quốc hội chuyển đến tại Công văn số 499/BDN ngày 14/6/2024, nội dung như sau:

“Thực tiễn thi hành Luật Bảo hiểm xã hội (BHXH) năm 2014 cho thấy, vẫn còn một bộ phận người lao động bị treo quyền lợi về BHXH do doanh nghiệp hoạt động không hiệu quả dẫn đến giải thể, phá sản hoặc chủ doanh nghiệp cố tình bỏ trốn... Đề nghị khi sửa đổi Luật BHXH, cần có các quy định cụ thể để giải quyết vấn đề nêu trên” (Kiến nghị số 45).

“Tình trạng doanh nghiệp trốn đóng, chậm đóng, chiếm dụng tiền đóng BHXH của người lao động vẫn còn tồn tại làm ảnh hưởng đến quyền lợi của người lao động. Cử tri đề nghị khi xem xét sửa đổi Luật BHXH cần có các quy định khắc phục được tình trạng nêu trên, xử lý nghiêm các chủ doanh nghiệp cố tình trốn đóng BHXH, đồng thời quy định rõ vai trò, trách nhiệm của cơ quan quản lý nhà nước, cơ quan thực hiện chính sách BHXH nếu để tình trạng trốn đóng, chậm đóng BHXH gia tăng” (Kiến nghị số 48).

“Cử tri phản ánh, hiện nay, rất nhiều trường hợp người lao động không thể chốt sổ bảo hiểm xã hội (BHXH) do doanh nghiệp đang nợ BHXH nhưng chủ doanh nghiệp đã bỏ trốn. Cơ quan BHXH hiện không chốt sổ BHXH cho những đối tượng lao động này với lý do chưa có hướng dẫn thực hiện. Việc này ảnh hưởng rất lớn đến quyền lợi của người lao động, nhất là đối với người lao động khi tìm việc làm mới. Đồng thời, cử tri kiến nghị cần có biện pháp xử lý đối với doanh nghiệp chiếm dụng tiền BHXH của người lao động đã được khấu trừ từ lương, tiền công mà doanh nghiệp không thực hiện đóng BHXH cho người lao động” (Kiến nghị số 49).

“Tình trạng doanh nghiệp trốn đóng, chậm đóng, chiếm dụng tiền đóng BHXH của người lao động vẫn rất nhức nhối. Đề nghị việc sửa Luật lần này phải

khắc phục được tình trạng nêu trên, cần có chế tài xử lý nghiêm các chủ doanh nghiệp cố tình trốn đóng BHXH” (Kiến nghị số 63).

“Một số người lao động tham gia BHXH của một công ty, sau một thời gian nghỉ việc, họ đi làm việc ở Bình Dương và có tham gia BHXH rồi nghỉ việc. Công ty ở tỉnh Bình Dương đã đóng BHXH đầy đủ còn công ty trước nợ BHXH. Vì vậy không được thanh toán BHXH 1 lần. Một số lao động có ý kiến ở công ty nào tham gia BHXH đầy đủ thì thanh toán phần đó còn công ty nào chưa đóng đủ thì bảo lưu lại để giải quyết 1 phần khó khăn hiện tại. Nếu người lao động thanh toán một lần hoặc nghỉ hưu (đối với công ty nợ BHXH) thì linh hoạt cho người lao động tự nộp để chốt sổ, đề nghị cho người lao động đóng phần tiền nợ gốc, còn nợ lãi tính cho doanh nghiệp. Cử tri kiến nghị quan tâm, có các quy định và giải pháp tổng thể để bảo vệ quyền lợi người lao động” (Kiến nghị số 73).

“Tình trạng doanh nghiệp trốn đóng, chậm đóng, chiếm dụng tiền đóng BHXH của người lao động còn diễn ra. Cử tri kiến nghị việc sửa Luật lần này khắc phục được tình trạng nêu trên, có chế tài xử lý nghiêm các chủ doanh nghiệp cố tình trốn đóng BHXH nhằm đảm bảo quyền lợi cho người lao động” (Kiến nghị số 75).

“Hiện nay, vẫn còn một số doanh nghiệp không trích đóng BHXH cho người lao động, hoặc đã thu tiền đóng BHXH của người lao động nhưng lại không nộp cho cơ quan BHXH, thậm chí có những doanh nghiệp trốn đóng BHXH bằng cách chuyển qua loại hình hợp đồng vụ việc, thuê khoán, khoán việc... Để đảm bảo quyền lợi cho công nhân, lao động, cử tri kiến nghị cần có giải pháp chế tài đối với các doanh nghiệp vi phạm” (Kiến nghị số 77).

“Nhiều ý kiến cử tri tiếp tục kiến nghị, theo luật hiện hành thì doanh nghiệp trốn đóng, chậm đóng BHXH bắt buộc có thể bị phạt tiền, phạt tù... nhưng chưa có quy định phải bồi thường phần thiệt hại cho người lao động nếu không tham gia hoặc tham gia không đầy đủ. Nội dung này mới chỉ được quy định tại Nghị quyết số 05/2019/NQ-HĐTP ngày 15/8/2019 của Hội đồng thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao theo phương thức người lao động bị thiệt hại khởi kiện yêu cầu bồi thường thiệt hại ngoài hợp đồng. Tuy nhiên, nếu phải thực hiện khởi kiện yêu cầu bồi thường thiệt hại ngoài hợp đồng, người lao động sẽ thường có tâm lý e dè, hơn nữa, nhiều khi số tiền thiệt hại không quá lớn mà việc khởi kiện thì đòi hỏi cả về thời gian, công sức và các chi phí phát sinh phục vụ việc khởi kiện của người lao động. Vì vậy, đề xuất nghiên cứu bổ sung thêm việc doanh nghiệp bồi thường thiệt hại mà không cần qua khởi kiện cho người lao động trong trường hợp doanh nghiệp trốn đóng, chậm đóng BHXH vào dự thảo Luật BHXH (sửa đổi) để đảm bảo quyền lợi cho người lao động” (Kiến nghị số 82).

“Đề nghị quy định chế tài đủ mạnh để xử phạt những doanh nghiệp cố tình trốn đóng BHXH, bảo hiểm y tế (BHYT), bảo hiểm thất nghiệp (BHTN) cho người lao động, có biện pháp xử lý dứt điểm những doanh nghiệp, nợ, trốn đóng BHXH, BHYT, BHTN của người lao động” (Kiến nghị số 95).

“Luật BHXH (sửa đổi) sẽ được trình Quốc hội thông qua tại Kỳ họp thứ 7 tới đây. Cử tri kiến nghị tiếp tục nghiên cứu, xem xét làm rõ hơn hành vi chậm đóng, hành vi trốn đóng BHXH và biện pháp xử lý những hành vi này trong Luật để bảo vệ quyền lợi cho người tham gia BHXH” (Kiến nghị số 97).

“Cử tri kiến nghị xây dựng cơ chế, chính sách cụ thể nhằm tháo gỡ khó khăn, đảm bảo quyền lợi, giải quyết các chế độ, chính sách BHXH, BHYT cho người lao động tại các đơn vị giải thể, phá sản, chủ doanh nghiệp bỏ trốn; đồng thời ban hành quy định về quản lý nợ BHXH, BHYT, BHTN” (Kiến nghị số 99).

“Tình trạng doanh nghiệp trốn đóng, chậm đóng, chiếm dụng tiền đóng BHXH do doanh nghiệp hoạt động không hiệu quả dẫn đến giải thể, phá sản vẫn còn xảy ra, ảnh hưởng đến quyền lợi của người lao động. Kiến nghị cần có chế tài mang tính đủ mạnh để răn đe và xử lý nghiêm các chủ doanh nghiệp cố tình trốn đóng, chậm đóng BHXH” (Kiến nghị số 100).

“Cử tri cho rằng hiện nay, tình trạng doanh nghiệp trốn đóng, chậm đóng, chiếm dụng tiền đóng BHXH của người lao động vẫn rất xảy ra thường xuyên và nhiều nơi, gây ra bức xúc trong xã hội. Đề nghị nghiên cứu để Luật BHXH (sửa đổi) phải khắc phục được tình trạng nêu trên, xử lý nghiêm các chủ doanh nghiệp cố tình trốn đóng BHXH” (Kiến nghị số 105).

“Thực tế hiện nay còn không ít đơn vị sử dụng lao động “chiếm dụng tiền đóng BHXH” đã khấu trừ qua lương của người lao động, làm ảnh hưởng đến quá trình quản lý, điều hành chính sách của cơ quan nhà nước, ảnh hưởng đến quyền, lợi ích hợp pháp của người lao động tham gia BHXH. Hệ lụy của hành vi này gây thiệt hại cho Quỹ BHXH và ảnh hưởng trực tiếp đến quyền lợi của người lao động; không ít người lao động rơi vào tình trạng “tiền mất, tật mang” vì không được hưởng các chế độ về chính sách BHXH như ốm đau, thai sản, dưỡng sức, thậm chí là cả chế độ hưu trí... trong khi hằng tháng người lao động đã đóng phần BHXH của mình thông qua người sử dụng lao động. Đề nghị bổ sung hành vi nghiêm cấm “chiếm dụng tiền đóng BHXH” tại Điều 8 dự thảo Luật BHXH. Đồng thời bổ sung thêm 1 điều quy định chế tài đối với hành vi này tương tự đối với hành vi chậm đóng, trốn đóng BHXH tại Điều 39 và Điều 40 dự thảo Luật” (Kiến nghị số 109).

Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội trả lời như sau:

Về chế tài xử lý vi phạm hành chính trong lĩnh vực BHYT, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội đã có ý kiến tại Công văn số 2626/BLĐTBXH-VP ngày 20/6/2024 (văn bản kèm theo).

Về chế tài xử lý vi phạm trong lĩnh vực BHTN, tiếp thu ý kiến của cử tri, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội sẽ rà soát, nghiên cứu, trình cấp có thẩm quyền xem xét trong quá trình hoàn thiện Luật Việc làm (sửa đổi) phù hợp các quy định pháp luật hiện hành, đảm bảo quyền lợi chính đáng của người lao động

khi tham gia BHTN; đồng thời, ngăn ngừa và giảm thiểu tình trạng một số doanh nghiệp cố tình nợ, trốn đóng BHTN.

Về vấn đề đảm bảo quyền lợi về BHXH của người lao động trong các đơn vị, doanh nghiệp đang nợ đóng BHXH, chậm đóng BHXH, đặc biệt là các doanh nghiệp phá sản, đang làm thủ tục phá sản, ngừng hoạt động, rút giấy phép kinh doanh hoặc không còn người đại diện theo pháp luật, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội đã báo cáo Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, Quốc hội và có văn bản gửi BHXH Việt Nam¹ theo hướng: (i) giải quyết chế độ BHXH đối với trường hợp đã đủ điều kiện (lương hưu, BHXH một lần, tử tuất); (ii) xác nhận thời gian đã đóng BHXH để người lao động tiếp tục tham gia tại đơn vị mới hoặc bảo lưu thời gian đã đóng BHXH. Đồng thời, đề nghị BHXH Việt Nam tăng cường thực hiện biện pháp hạn chế tình trạng chậm đóng BHXH, BHTN và đảm bảo chế độ cho người lao động.

Về chế tài xử lý vi phạm trong lĩnh vực BHXH, ngày 29/6/2024, tại Kỳ họp thứ 7, Quốc hội khóa XV thông qua Luật BHXH số 41/2024/QH15, có hiệu lực thi hành từ ngày 01/7/2025. Luật BHXH năm 2024 đã sửa đổi, bổ sung nhiều quy định nhằm tăng tính tuân thủ pháp luật, bảo vệ quyền lợi của người lao động như: (i) có 01 chương quy định về quản lý thu, đóng BHXH²; (ii) làm rõ nội hàm và việc xử lý hành vi chậm đóng và hành vi trốn đóng BHXH bắt buộc³; (iii) bổ sung quy định trách nhiệm của cơ quan BHXH và các cơ quan liên quan trong việc xác định và theo dõi đối tượng tham gia BHXH bắt buộc, đôn đốc thực hiện trách nhiệm đóng BHXH bắt buộc⁴; (iv) quy định trách nhiệm của Ủy ban nhân dân cấp tỉnh trong việc chỉ đạo, tổ chức thực hiện chính sách BHXH, phát triển đối tượng tham gia BHXH bắt buộc, BHXH tự nguyện và chậm đóng BHXH bắt buộc, trốn đóng BHXH bắt buộc trong phạm vi địa phương⁵; (v) bổ sung quy định trách nhiệm của người sử dụng lao động phải bồi thường cho người lao động nếu không thực hiện hoặc thực hiện không đầy đủ trách nhiệm đóng BHXH bắt buộc mà gây thiệt hại đến quyền, lợi ích hợp pháp của người lao động⁶. Như vậy, nội dung cử tri kiến nghị đã được quy định trong Luật BHXH năm 2024.

Tại Mục 13 Nghị quyết số 142/2024/QH15 ngày 29/6/2024 tại Kỳ họp thứ 7, Quốc hội khóa XV đã giao Chính phủ quy định đối tượng, điều kiện, mức hỗ trợ, trình tự, thủ tục giải quyết chế độ hưu trí, tử tuất đối với người lao động trong trường hợp người sử dụng lao động không còn khả năng đóng BHXH cho người lao động trước ngày 01/7/2024.

¹ Báo cáo số 193/BC-CP ngày 13/5/2019 của Chính phủ; Báo cáo số 30/BC-LĐTBXH ngày 14/3/2023; Công văn số 1025/LĐTBXH-BHXH ngày 23/3/2023; Công văn số 1406/LĐTBXH-BHXH ngày 18/4/2023.

² Chương IV Luật BHXH năm 2024.

³ Điều 38, Điều 39, Điều 40, Điều 41 Luật BHXH năm 2024.

⁴ Điều 30 Luật BHXH năm 2024.

⁵ Điều 138 Luật BHXH năm 2024.

⁶ Khoản 8 Điều 13 Luật BHXH năm 2024.

Trên đây là trả lời của Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, trân trọng gửi tới Đoàn đại biểu Quốc hội các tỉnh: Yên Bái, Vĩnh Phúc, Hải Dương, Khánh Hòa, Ninh Thuận, Bình Thuận, Lâm Đồng, Bà Rịa - Vũng Tàu, An Giang, Cà Mau và thành phố Hải Phòng để trả lời kiến nghị của cử tri./.

Nơi nhận:

- Như trên;
- Ủy ban Thường vụ Quốc hội;
- Đoàn Chủ tịch UBTWMTTQVN;
- Ban Dân nguyện;
- Văn phòng Chính phủ;
- Chủ nhiệm VPQH;
- Bộ trưởng, Chủ nhiệm VPCP;
- Bộ LĐTBXH: Lãnh đạo Bộ, Vụ BHXH, Cục VL;
- Thường trực HĐND, UBND, Sở LĐTBXH các tỉnh: Yên Bái, Vĩnh Phúc, Hải Dương, Khánh Hòa, Ninh Thuận, Bình Thuận, Lâm Đồng, Bà Rịa - Vũng Tàu, An Giang, Cà Mau và thành phố Hải Phòng;
- Lưu: VT, TH_(NTL).

BỘ TRƯỞNG

Đào Ngọc Dung